

Veli Toplantılarına Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri:
Fenomenolojik Bir Çalışma*

Primary School Teachers' Views about Parent-Teacher Meetings:
A Phenomenological Study

İlknur Kaçar^a, Melek Çakmak^b

^aMinistry of National Education, Ankara, Türkiye

^bGazi University, Ankara, Türkiye

Öz

Nitel araştırma yaklaşımlardan fenomenolojik desende tasarlanan bu araştırma ile, sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarına ilişkin görüşlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma rastlantısal yöntemle belirlenen ve Ankara'da MEB'e bağlı devlet okullarında görev yapan 94 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme tekniği kullanılarak toplanan veriler üzerinde içerik analizi uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, veli-öğretmen-öğrenci boyutunda değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin, veli toplantılarının veliler ile iletişim kurma, öğrencilere yönelik birlikte kararlar alma, öğrenciyi tanıma, gibi konularda öğretmenler için önemli rolü olduğuna ilişkin görüşe sahip olduklarını göstermiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar ayrıca, sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarını veliler açısından da önemli gördüklerini, özellikle çocuklarının eğitimi ile ilgili bilgi edinmede gerekli bulduklarını, öğrenci açısından ise başarı ve kişisel gelişimleri boyutlarında bu toplantıların önemli katkılar sağladığı yönünde düşündüklerini göstermiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar bağlamında; araştırmacılar ve aynı zamanda veli toplantılarının uygulayıcıları olan öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik bazı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Veli toplantısı, fenomenoloji, sınıf öğretmeni, nitel araştırma.

Abstract

With this research, which was designed in a phenomenological design, one of the qualitative research approaches, it was aimed to describe the views of classroom teachers about parent meetings. The research was carried out with 94 classroom teachers who were determined by random sampling method and working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in Ankara. Content analysis was applied on the data collected using the interview technique. When the results of the research are evaluated in terms of parent-teacher-student, it has been shown that classroom teachers have the opinion that parent meetings have an important role for teachers in communicating with parents, making decisions together for students, getting to know the student. The results obtained in the study also showed that primary school teachers consider parent meetings important for parents, especially for obtaining information about their children's education, and they think that these meetings make significant contributions to students' success and personal development. In the context of the results obtained in the research, some suggestions have been provided for teachers and school administrators who are researchers as well as practitioners of parent meetings.

Keywords: Parent-teacher meetings, phenomenology, primary teacher, qualitative research.

© 2022 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

* Bu çalışma, 2019 yılında İlknur Kaçar tarafından Prof. Dr. Melek Çakmak danışmanlığında yapılan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: İlknur Kaçar, Ministry of National Education (MoNE), Ankara, Türkiye. E-mail address: ilkata67@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3375-4891.

^b Melek Çakmak, Department of Educational Sciences, Faculty of Education, Gazi University, Ankara, Türkiye. E-mail address: melek@gazi.edu.tr,

Received Date: May 10th, 2021. Acceptance Date: January 5th, 2022.

1. Giriş

Okul- aile işbirliği alanyazında birçok çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Planlı ve programlı eğitim-öğretim süreçlerinin önemli unurlarından biri olan okul- aile işbirliği (Kılıç, 2014), ailenin okul süreçlerine katılması ve desteklemesi, her ülkenin eğitim sisteminde önemli konular arasında yer almaktadır (Şişman, 2002). Çocuğun eğitiminde ailenin rolü nedeni ile aile ve eğitim kurumları arasında sağlanacak sürekli işbirliği (Fidan ve Erden, 1993) de önem kazanmaktadır Çelenk (2003), okul başarısı üzerinde ailenin etkisi konulu çalışmasında, aile tarafından sağlanan destekleyici tutumun çocuklarının okul başarılarında etkisi olduğuna ve okul-aile işbirliğinin, okul başarısı açısından önemine dikkat çekmiştir.

Aile ile işbirliği, ailedeki disiplin anlayışı, aile üyelerinin eğitimi gibi detaylar öğretmenin çocuğu etkin tanımasını kolaylaştıracaktır. Bu durum aynı zamanda öğretmenlerin ailelerden aldıkları bilgiler doğrultusunda öğrencilerin gelişimlerine daha anlamlı katkıda bulunmasına yardımcı olmaktadır. Karşılıklı gerçekleşen bu işbirliği aynı zamanda velilerin de çocuklarını daha iyi tanıması, ihtiyaç ve beklentilerini daha yakından fark etmeleri açısından önemli olabilir (Oğuz, 2008, s.140). Alıcıgüzel (1999) aile ve okulun öğrencilerin eğitimi konusunda işbirliği yapmalarının, eğitsel yönden birbirlerini tanımaları ve birlikte karar almalarında etkili olduğunu belirtmiştir. Taymaz'ın (2001) belirttiği gibi, okulların amaçlarına ulaşması ve eğitimde başarı için, öğrencilerin aileleri tarafından verilecek destek ve katkı gerekli ve de önemlidir. Bu noktada okulda, ailelerle en çok iletişimde bulunan kişilerin öğretmenler olduğu söylenebilir. Öğretmenler ve aileler arasındaki iletişimi sağlamak açısından okulda düzenlenen veli toplantılarının önemli bir rolü olduğu açıktır.

Veli toplantılarının öğrenci ve velilerin, eğitim konusundaki düşüncelerini belirtme, karar süreçlerinde aktif olma, danışılma gibi beklentilerini karşılaması açısından önemli bir görevi olduğu söylenebilir (Sarıttaş, 2004). Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014)'ne göre, eğitim ve öğretim süresince her öğrencinin bir velisi bulunur. Öğrenci velisi, öğrencinin anne, baba veya yasal sorumluluğunu üstlenen kişidir. Öğrenci velileri, çocuklarının eğitimi sürecinde okul yönetimi ve öğretmenlerle işbirliği içinde olmalıdır. Anne babaların çocuklarını en yakından tanıyan kişiler olarak, onların ilgi ve ihtiyaçları, kişilik özellikleri gibi konularda öğretmene yararlı bilgiler vermesi, ortaya çıkan problemlerin çözümünde öğretmenle işbirliği yapması (Genç, 2005) eğitimsel açıdan katkı sağlayacaktır. Vural (2005, s.156) okul-veli işbirliğinin sağlanmasında, veli görüşme ve toplantılarının yıllık, aylık ve haftalık dönemler olarak programlara bağlanması önerisinde bulunmuş, Şişman ve Turan (2015) da farklı bir ayrıntı ekleyerek, veli toplantılarında planlanan bir gündemin önemine dikkat çekmiş, velilerin toplantı katılımlarını artırmaya ve toplantı gündemi hakkında onları önceden bilgilendirmenin önemini vurgulamıştır. Ayrıca belirtilen gündem çerçevesinde okulun akademik, sanatsal, kültürel, sportif aktivitelerinin ve okulun gelecek planlarının değerlendirilebileceği; okulun bütçesi, kaynakları ve donatımı ile ilgili problemler üzerinde işbirliği içinde öneri ve çözümlerin geliştirilebilir olduğuna dikkat çekmiştir. Sonuç olarak, veli toplantıları ile okulun amaçları ve faaliyetleri tanıtılmakta, öğretmen-veli arasında olumlu iletişim ve işbirliği oluşturularak, karşılıklı görüş paylaşımında bulunmaktadır (Oğuzkan ve Oral, 1997), Belirtilen tüm bu yönleriyle veli toplantıları eğitimsel açıdan önemli bir konu özelliği taşımaktadır. Bu bağlamda konu çeşitli araştırmalarda da farklı boyutları ile incelenmiştir.

Koç Akran ve Kocaman (2018) okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören çocukların veli ve öğretmenlerinin, veli toplantılarına ilişkin algılarını karma yönteme dayalı bir çalışma ile incelemişler, anket ve yarı yapılandırılmış görüşme ile veri toplamışlardır. Bununla birlikte ilgili alanyazın incelendiğinde, veli toplantısı konusunda araştırmaların çok sınırlı olduğu, yapılan çalışmalar (Gül, 2007; Balkar, 2009; Kanbur, 2009; Kişi, 2009; Binicioğlu, 2010; Ceylan ve Akar, 2010; Coşkun, 2010; Özgan ve Aydın, 2010; Argon ve Kıyıcı, 2012; Orman, 2012; Gökgöz, 2014; Kılıç, 2014; Durmuş, 2016; Ok, 2016) ile daha çok okul-aile işbirliği boyutunun incelendiği görülmekte, yapılan araştırmaların bir kısmında (ör: Yıldız, 2016) velilerin okula en çok veli toplantılarına katılmak için geldiği gibi ilgi çekici bulgular elde edilmiştir.

Yurt dışında yapılan araştırmalarda da benzer şekilde genel olarak bu konunun incelendiği ve bu çalışmalarda, öğrenci performansı için okul-aile işbirliği katkı ve etkilerinin vurgulandığı görülmektedir. Örneğin, Kaukab (2016) tarafından yapılan bir çalışmada aile katılımının, öğrencilerin akademik başarılarında olumlu ve önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. İslam (2019) çalışmasında, uygulanan programlar kapsamında çocuğun akademik gelişiminin düzenli olarak tartışıldığı veli-öğretmen toplantılarının yapılması ile, bir taraftan öğrenci tutum ve davranışlarında, diğer taraftan öğretmenlerin pedagojik uygulamalarında gelişmeler sağlandığını belirtmiştir.

Bu fenomenolojik tasarıma dayalı çalışma ile, eğitimsel açıdan önemli bir rolü ve fonksiyonu olan veli toplantıları konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada cevap aranılan temel sorular: (1) sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarının anlamı, amacı ve önemine ilişkin görüşleri nelerdir? (2) sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarının uygulanmasına ilişkin görüşleri nelerdir? olarak belirlenmiştir.

2. Yöntem

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan ve temelini bireysel tecrübelerin oluşturduğu fenomenoloji (olgubilim) deseniyle yapılandırılmıştır. Fenomenoloji çalışmalarında araştırmacı, katılımcıların bireysel deneyimleri ile ilgilenmekte, bireyin araştırılan olgulara yönelik algı ve olaylara yükledikleri anlamları incelemektedir. Belirtilen özellikleri ile olgubilim tanımlayıcı bir yapı niteliğindedir. Bu noktada genelleme amaçlamak yerine, olguları katılımcıların deneyimleri perspektifinden tanımlamak ve açıklamak önem kazanmaktadır (Akturan ve Esen, 2008). Fenomenoloji deseni, bilinen fakat derinlemesine ve detaylı bir bakışın olmadığı durumlarda olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada temel olgu olarak, okul yaşantısı bağlamında eğitim-öğretim süreçlerinde gerekli ve önemli olarak açıklanan -veli toplantıları- konusunda, bu konuda doğrudan deneyim sahibi olan ve uygulamanın temel aktörlerinden biri olarak rol üstlenen öğretmenlerin görüşlerine odaklanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş olup, 94 sınıf öğretmeni çalışma grubuna dahil olmuştur. Araştırmada katılımcıların önemli çoğunluğunu (%79) kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Katılımcıların üçte birinden fazlası (%37) 20 yıl üstü kıdeme, %23'ü 16-20 yıl, %17'si 11-15 yıl, %12'si 6-10 yıl ve %11'i 1-5 yıl kıdeme sahip olup, önemli bir çoğunluğu (n=79) lisans mezunudur. Tablo 1 katılımcıların özelliklerini göstermektedir.

Tablo 1

Araştırma çalışma grubuna dahil olan sınıf öğretmenlerinin özellikleri

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	74	79
	Erkek	20	21
Toplam		94	100.0
Kıdem	1-5 yıl	10	11
	6-10 yıl	11	12
	11-15 yıl	16	17
	16-20 yıl	22	23
	20 yıl ve üstü	35	37
Toplam		94	100.0
Eğitim Durumu	Ön Lisans	7	7
	Lisans	79	84
	Yüksek Lisans	8	9
Toplam		94	100.0

2.2. Veri Toplama Süreci ve Analiz

Araştırma, nitel araştırmalarda sıklıkla başvurulan veri toplama yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, bireylerin görüş, duygu ve deneyimlerini belirlemeye yönelik çalışmalarda etkin kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada veri toplama sürecinde izlenen aşamalar şu şekilde özetlenebilir:

- Literatür taraması
- Anket formunun tasarlanması

- Pilot uygulama yapılması (Ankara’da Yenimahalle ilçesinde bulunan, MEB’e bağlı iki ilkokulda görev yapan 20 sınıf öğretmeni)
- Pilot uygulama sonuçlarının Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi (EPOK) 2017’de sunulması
- Sunum sonrası gelen alan uzmanı görüşlerinin değerlendirilmesi sonrası anketin Eğitim Programları ve Öğretim alanından 2 uzmanın görüşlerine sunulması
- Anketin son haline getirilmesi ve 5 öğretmen ile görüşme yapılarak anket sorularının anlaşılabilirliğinin gözden geçirilmesi
- Anketin uygulamaya hazır son formatına getirilmesi ve uygulama için izin sürecinin tamamlanması
- 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 94 sınıf öğretmeni ile araştırmacı tarafından görüşmelerin yapılması

Belirtilen tüm bu aşamalar aynı zamanda araştırmacının geçerlik ve güvenilirlik süreci açısından da önemli olmuştur. Araştırma için gerekli izin sürecinin tamamlanması sonrasında, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğretmenler ile görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Görüşme süreci izlenecek takvim öğretmenlerle belirlenmiş, katılımcıların çalışmaya gönüllü katılımı dikkate alınmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından yüz yüze yapılmış, her görüşme öncesinde katılımcılar görüşmenin konusu ve amacı ile ilgili bilgilendirilmiştir. Katılımcılardan görüşmede ses kaydı almak için izin istenilmiş, 94 öğretmenden ses kaydı alınmasına izin veren dokuz katılımcının cevaplarının ses kaydı alınmış, diğer katılımcıların cevapları araştırmacı tarafından not edilmiştir ve tüm görüşme metinleri katılımcılara yazılı olarak iletilmiştir. Metin haline dönüştürülen görüşme kayıtları üzerinde araştırmacı tarafından içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz öncesinde içerik analizi süreci, verilerin kodlanması, kodlanan verilerden kategorilere ulaşma süreci üzerinde danışman öğretim üyesi ile birlikte ön çalışma yapılmıştır. Analiz sonucu ortaya çıkan kategoriler tekrar danışman öğretim üyesi ile kontrol edilmiş, aşamalı bir şekilde verilerin indirgenmesi ve kategorilerin netleştirilmesi sağlanmıştır. Araştırma bulgularının sunumunda tablolardan ve katılımcı görüşlerini yansıtmak için söylem örneklerden yararlanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde elde edilen bulgular, araştırmada başlangıç aşamasında belirlenen iki temel soru bağlamında sırayla sunulmuş, ayrıca bulgular araştırmacının katılımcısı olan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilerek desteklenmiştir.

3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Veli Toplantılarının Anlamı, Amacı ve Önemine İlişkin Görüşleri

Bulguların bu bölümünde, sınıf öğretmenlerine görüşme sürecinde ilk olarak yöneltilen “Sizce veli toplantılarının amacı nedir?” sorusuna gelen cevapların analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırmada bu soru için öğretmenlerin görüşleri *bilgilendirme*, *işbirliği* ve *iletişim* kategorileri altında toplanmış, belirlenen bu kategoriler kapsamında yapılan analiz sonucunda ayrıca alt kategoriler belirlenmiştir. İçerik analizi sonucunda ortaya çıkan kategoriler için aşağıda özet bilgi ve katılımcıların görüşlerini yansıtan ifadeler yer almaktadır.

Bilgilendirme (n=63): Sınıf öğretmenlerinin bu kategori çerçevesinde toplanan görüşlerinin kendi içinde, *-velileri eğitim süreci ile ilgili bilgilendirme, öğrenci ile ilgili karşılıklı bilgi alışverişi, öğrencilerin akademik durumları, öğrencilerin genel durumu ve öğrencilerin davranışları-* olarak alt kategoriler kapsamında açıklanabilmektedir. Bilgilendirme temel kategorisi için öğretmenlerin görüşlerini yansıtan alıntılara aşağıda örnekler verilmiştir:

...Veli toplantılarının amacı; eğitim ortamı, okul kuralları, eğitim süreci ile ilgili veliyi bilgilendirmektir. (Ö17, 20 yıl üstü öğretim deneyimi)

Veli toplantılarının amacı, öğrencinin okul içindeki davranışlarını gözlemleyerek veliyi bilgilendirmek ve öğrencinin okul dışındaki faaliyetleri hakkında veliden bilgi edinmek, olarak özetlenebilir. (Ö29, E, 20 yıl üstü öğretim deneyimi)

İşbirliği (n=29): Bu kategori için katılımcı görüşleri, *-öğretmen-veli işbirliği, öğretmen-veli-öğrenci işbirliği ve okul-öğrenci-veli işbirliği-* alt kategorileri ile betimlenmiş olup, genel olarak bu temel kategoriye giren öğretmen görüşlerini yansıtan alıntılara örnekler aşağıda verilmiştir:

Veli toplantılarında temel amaç, öğrencinin akademik ve davranışsal yönden takibinin yapılması ve öğretmen-veli işbirliğinin sağlanması. (Ö4, K, 16-20 yıl)

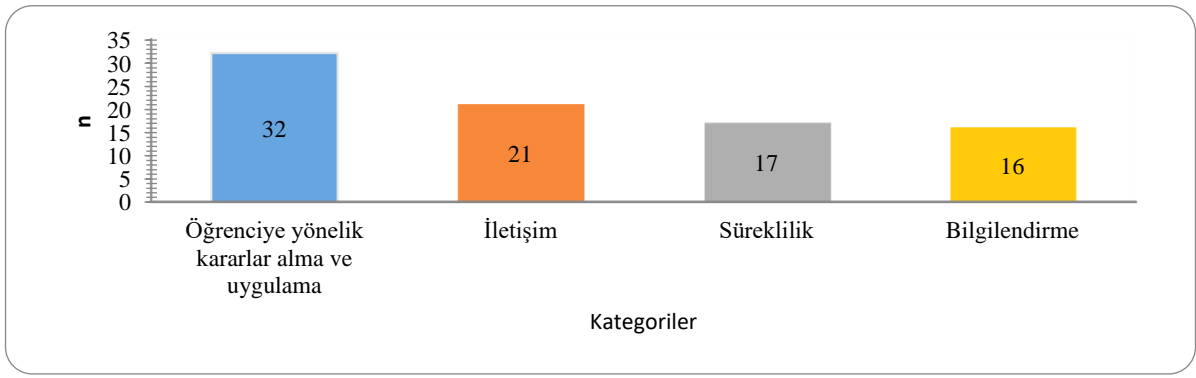
...veli toplantısının temel amacı, aile ile işbirliği sağlayıp temel eğitimi vermek olarak düşünüyorum. (Ö13, E, 20 yıl üstü öğretim deneyimi)

İletişim (n=22): Katılımcıların veli toplantılarının amacına yönelik verdikleri görüşlerden oluşan bu son kategori, 'okul-öğretmen-veli iletişimi' ve 'öğretmenin velileri ve öğrenciyi tanınması' olarak iki alt kategori altında sunulmuş olup, katılımcı görüşlerinin özellikle -okul-öğretmen-veli iletişimi- alt kategorisi bağlamında ağırlıklı olarak görüşlerini yansıttıkları belirlenmiştir. Aşağıda bu son alt kategori için sınıf öğretmenlerinin görüşlerini yansıtan alıntılar bulunmaktadır:

Bence, veli toplantılarının temel amacı veli-öğretmen iletişimini sağlıklı bir şekilde yürütmektir. (Ö46, K, 11-15 yıl)

Eğitimin üç ayağı vardır. Öğretmen, öğrenci ve veli, bu üçlünün arasındaki iletişimi sağlamak. (Ö88, K, 1-5 yıl)

Araştırmacının öğretmenlerle birebir gerçekleştirdiği görüşmelerde katılımcılara yöneltilen diğer soru "Veli toplantılarının önemine yönelik görüşleriniz nelerdir?" olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin bu soru için verdikleri görüşler üzerinde yapılan içerik analizi sonuçları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Veli toplantılarının önemine yönelik katılımcı görüşlerinin toplandığı kategoriler

Şekilde görülen ve analiz sonucu ortaya çıkan kategoriler ve bu kategoriler için katılımcı görüşlerini yansıtan alıntılara örnekler aşağıda verilmiştir.

KATEGORİ 1: Öğrenciye Yönelik Kararlar Alma ve Uygulama (n=32)

Veli toplantıları mutlaka yapılmalıdır...Veli, eğitim ve öğretimde kendisine de görevler düştüğünün farkına varır. (Ö11, K, 20 yıl üstü öğretim deneyimi)

Veli toplantıları yıl içinde yapılacak etkinlikler ve diğer faaliyetlerin uygulanışı ile ilgili konuların konuşulduğu toplantılardır. Toplantılarda tüm veliler ya da velilerin çoğunluğu olduğundan, bu konularla ilgili kararların olabileceği bir ortam olması açısından önemlidir. (Ö70, K, 11-15 yıl)

KATEGORİ 2: İletişim (n=21)

Veli toplantıları öğretmenle-veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirmektedir. İletişimin güçlenmesi de öğrenci üzerinde olumlu değişikliklere yol açmaktadır. (Ö19, K, 16-20 yıl)

Veli toplantıları tüm velilerle aynı anda iletişim kurabilmek açısından önemlidir. (Ö76, K, 16-20 yıl)

KATEGORİ 3: Süreklilik (n=17)

Veli toplantısı, eğitim için, okul öğretmen öğrenci ve veli arasındaki işbirliği koordinasyon ve yardımlaşma için yapılan toplantılardır. (Ö32, K, 11-15 yıl)

KATEGORİ 4: Bilgilendirme (n=16)

Veliyi çocuğunun durumundan haberdar etmek ve eğitimin bir parçası haline getirebilmek için veli toplantıları önemlidir. (Ö15, K, 1-5 yıl)

...Eğitim ortamı, okul kuralları, eğitim süreci ile ilgili veliyi bilgilendirmektir. (Ö17, E, 20 yıl üstü)

Çalışmada, sınıf öğretmenlerine yöneltilen bir başka soru “Veli toplantılarının size göre öğretmen, veli ve öğrencilere sağladığı en önemli katkılar nelerdir?” olmuştur. Bu soru için yapılan içerik analizi sonuçları, sınıf öğretmenlerinin belirttiği görüşlerin veliler, öğretmenler ve öğrenciler açısından katkıları olarak sınıflandırılabilirliğini, bu temel kategoriler içinde ağırlıklı olarak veli toplantılarının velilere yönelik katkılarını öne çıkardıklarını göstermiştir. Aşağıda bu soruyla ilgili katılımcı görüşlerini yansıtan alıntı örneklerine yer verilmiştir.

KATEGORİ 1: Veliler Açısından Katkılar Konusunda Katılımcı Görüşleri:

Çocuğun sınıf içindeki gerek akademik gerekse davranış durumunu bilmek, veliye sağladığı en önemli katkıdır. (Ö6, K, 16-20 yıl)

Çocuğunun okul içinde bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak. (Ö27, K, 11-15 yıl)

Öncelikle öğrencinin akademik başarısı, akademik durumu ya da okulu içerisindeki sosyal gelişim ile ilgili bilgilendiriyorlar... (Ö72, K, 11-15 yıl, YL)

KATEGORİ 2: Öğretmenler Açısından Katkılar Konusunda Katılımcı Görüşleri:

Veli katımlı kararlar alarak etkili bir eğitim sağlamak. Problemler ortaya çıkmadan önce gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak. (Ö61, K, 1-5 yıl)

Öğrencilerimiz hakkında bilmediğimiz ya da farkına varamadığımız konuları velilerden öğrenerek, ona göre bir tutum sergilememize katkı sağlıyor. (Ö4, K, 16-20 yıl)

Veliyi tanımak, yaklaşımını görmek, davranışlarını gözlemek, alınacak tedbirleri kolaylaştırır... (Ö1, K, 20 yıl üstü)

KATEGORİ 3: Öğrenciler Açısından Katkılar Konusunda Katılımcı Görüşleri:

Ailelerinin kendileri ile ilgilenmeleri durumunda öğrenciler kendilerini mutlu hissediyorlar, özgüvenleri artıyor, bu da davranış ve akademik durumlarına da olumlu yönde yansımalar yapıyor. (Ö77, K, 20 yıl üstü öğretim deneyimi)

Toplantı sonrasında aile desteği arttığı için daha disiplinli bir çalışma programları olabiliyor. (Ö19, K, 16-20 yıl)

Öğretmen-veli-öğrenci işbirliğinin sağlanması anne-babaların eksiklerini görmesi ve çocuklarının ihtiyaçlarını fark etmeleri, çocukları mutlu ediyor. (Ö23, K, 16-20 yıl)

3.2. Sınıf Öğretmenlerinin Veli Toplantılarının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri

Araştırmanın diğer bir sorusu “Sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarının uygulanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Veli toplantılarının uygulanması genelinde katılımcılardan ilk olarak veli toplantılarında en yaygın gündeme gelen konu başlıklarını belirtmeleri istenmiştir. Katılımcıların görüşleri; *Öğrenci Sorumlulukları* (N=86), *Başarı* (N=55), *Davranış Bozuklukları* (N=31), *Sınıfla İlgili Planlamalar* (N=21) ve *Öğrenci-Veli İlişkisi* (N=11) kategorileri altında toplanmıştır. Sınıf öğretmenleri bu kategoriler arasında en çok *Öğrenci Sorumlulukları* kategorisinde görüş belirtmiş olup, bu kapsamda evödevleri, okul ve sınıf kuralları, devam/devamsızlık, gibi çeşitli unsurlara yönelik görüşler vurgulanmıştır. Bunların dışında belirtilen görüşler kapsamında akademik başarı, etkin ders çalışma, okuma alışkanlıkları, sosyal etkinlikler gibi diğer dikkat çeken noktalar olmuştur.

Katılımcı öğretmenler Sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarının uygulanmasına ilişkin belirttikleri görüşlerinde genel olarak olumlu yönde bakış açısı sergilemişlerdir. Bu kapsamda bir öğretmen (Ö54, E, 20 yıl üstü) “...olumlu bir etki olduğunu düşünüyorum. Çünkü eğitimin tek ayağının öğretmen olmadığı diğer ayağının da olduğunu görmeleri çocuklar üzerinde olumlu bir etki oluşturabiliyor... (Ö54, E, 20 yıl üstü)” olarak görüşünü belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların önemli bir kısmı (n=57) velilerin de veli toplantılarına yönelik genel olarak *olumlu* bakış açısına sahip oldukları yönünde görüşe sahiptir. Katılımcılar, velilerin, bilgi edinme, toplantıyı önemseme ve toplantılara isteklilikle katılma, öğretmenle iletişim kurma gibi faktörlerin etkisiyle, veli toplantısına yönelik olumlu bakış geliştirdiğini vurgulamışlardır. Çalışmaya katılan bir öğretmen (Ö4, K, 16-20 yıl) bu konuda görüşünü: “.. çocuklarının başarılarını ya da olumlu davranışlarını duymak velileri mutlu ediyor ve daha iyisini yapmak için onları teşvik ediyor...” olarak belirtmiştir. Diğer taraftan bazı velilerin toplantılara katılmama, gereksiz olduğunu düşünme, zaman ayıramama gibi çeşitli gerekçelerle, veli toplantılarına yönelik *olumsuz* bakış açısı içinde oldukları yönünde görüş bildiren katılımcılar da olmuştur. Bu bağlamda araştırmada bir katılımcı (Ö59, E, 20 yıl üstü) bu konuda görüşünü “*Velilerin toplantıya pek isteyerek katılmadıklarını, yeterli katılımın olmadığını düşünüyorum.*” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarında deneyimledikleri temel sorunlar konusunda belirttikleri görüşler *toplantı katılımı, aile-öğrenci-öğretmen ilişkileri, zaman ve yer-* kategorileri çerçevesinde gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin veli toplantılarında deneyimledikleri temel sorunları yansıtan söylem örnekleri aşağıda yer almaktadır:

Katılımın düşük olması... (Ö8, K, 20 yıl üstü)

Velilerin ödev konusunda öğrencilere yeterli olmaması. (Ö29, E,20 yıl üstü)

Bazı veliler sorunlara çözüm bulması gereken kişinin sadece öğretmen olduğunu düşünüyor. (Ö40, K, 11-15 yıl, YL)

Kalabalık sınıflar okuttuğum için genel konuları konuşmak bile uzun zaman alıyor, velilerin görüşlerini uzun uzun dinleme imkânı olmuyor. (Ö57, K,16-20 yıl)

... veli toplantılarının sürelerinin az olması... (Ö7, K, 20 yıl üstü)

Çalışmada sınıf öğretmenlerinin, toplantılarda velilerle görüşmeye dayalı edindikleri bilgilerin sınıf içi uygulamalarına etkileri konusunda belirttikleri görüşler, yapılan içerik analizi sonucunda *öğrenci ve süreç açısından etkiler* olarak kategorilerilendirilmiştir. Bu bağlamda katılımcı görüşlerini yansıtan alıntı örnekleri aşağıda verilmiştir.

KATEGORİ 1: Öğrenci Açısından Etkileri

Velilerden edindiğim bilgiler doğrultusunda öğrenciye daha faydalı olduğumu düşünüyorum. (Ö11, K, 20 yıl üstü)

KATEGORİ 2: Süreç Açısından Etkileri

Öğrenciyi detaylı tanımak eğitim öğretim sürecinde sorunların daha çabuk giderilmesini sağlıyor. (Ö2, E, 20 yıl üstü)

Araştırmada ayrıca sınıf öğretmenlerine veli toplantılarının uygulanması ile ilgili beklenti ve önerileri sorulmuş olup, öğretmen görüşleri analiz edildiğinde genel olarak *süreç, toplantı katılımı, zaman ve yertoplantı, öğretmen, veli ve gündemi ile ilgili öneriler* üzerinde durulduğu gözlenmiştir. Aşağıda, belirtilen bu öneriler bağlamında öğretmen görüşlerini yansıtan söylemler bulunmaktadır:

Veliler yapılan toplantıları kesinlikle katılarak takip etmelidirler, toplantılarda alınan kararlara mutlaka uymalıdır. (Ö10, K, 6-10 yıl)

Veli toplantılarının etkili olması için öncelikle tam katılımın olması şart. Devamında velilerin alınan kararlara uyması öğrencinin gelişimi için büyük katkı sağlar. (Ö30, K,16-20 yıl)

Veli toplantıları öğretmen ve velinin en uygun olduğu saat içinde yapılmalı, zaman kaygısı olmamalı... (Ö8, K, 20 yıl üstü)

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim (fenemenoloji) deseninde tasarlanan araştırmada sınıf öğretmenlerinin veli toplantıları konusunda görüş ve deneyimlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde görüşme tekniği ile elde edilen bulgular bu konu bağlamında yapılan çeşitli araştırmalar dikkate alınarak tartışılmaktadır. Katılımcıların veli toplantılarının amacı ile ilgili görüşleri, genel olarak öğrenci başarısını sağlamada velilerle işbirliği ve birlikte kararlar alınması, iletişim, karşılıklı bilgilendirilme durumlarının önem ve gereğinin vurgulanması konularında gözlenmiştir. Benzer noktalar, konuyla ilgili çeşitli araştırmalar çerçevesinde de belirtilmiştir. Örneğin, yaptıkları çalışmalarda Binicioğlu (2010) okul-aile iletişimine yönelik okullarda veli toplantılarının yapıldığı, Ok (2016) okul-aile işbirliği etkinliklerinin faydaları üzerinde durmuşlardır. Ceylan ve Akar (2010) da çalışmalarında öğretmen- veli işbirliğinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu katkı sağladığını ve sınıf düzeyi arttıkça velilerin toplantı katılımlarının azaldığını belirtmişlerdir. Şeker (2009) tarafından yapılan çalışma ile, öğretmen ve velilerin çoğunluğunun, okul-aile işbirliği çalışmalarının gerekli olduğu yönünde belirttikleri görüşler, mevcut araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. Diğer taraftan Kılıç (2014) yaptığı araştırmada, öğretmenler dışında; müfettişler, okul müdürleri ve yardımcılarının da, veli toplantılarını iletişim açısından önemli gördüklerine yönelik benzer verilere ulaşılmıştır.

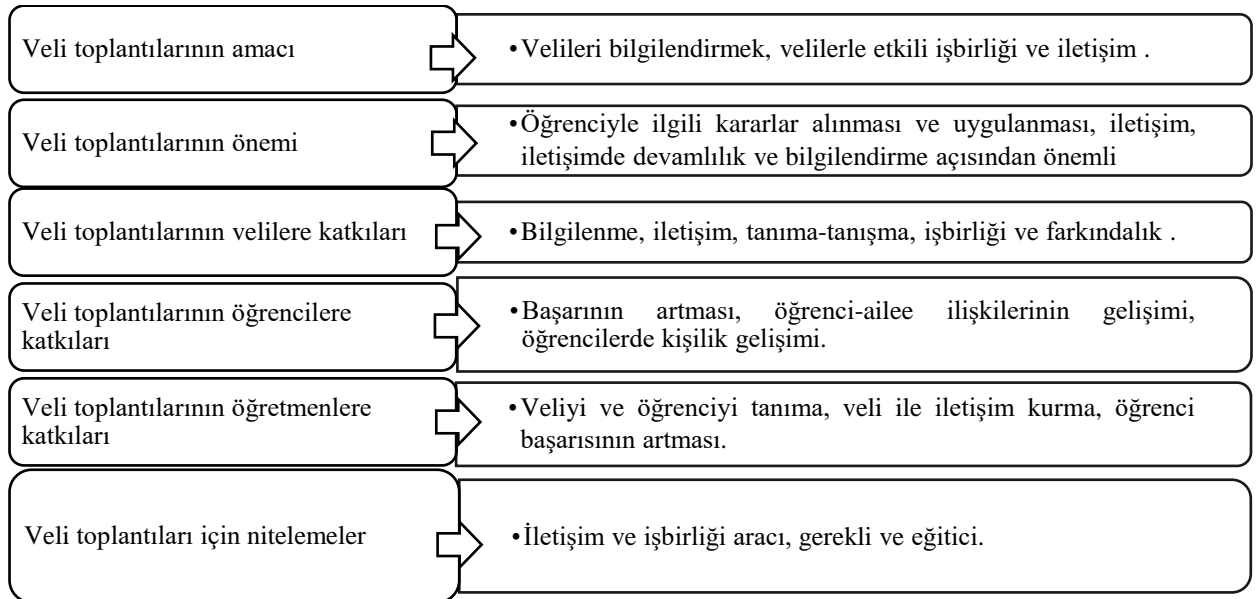
Alanyazında veli-okul ve öğretmen arasındaki iletişimin sağladığı faydalara dikkat çeken çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin, Şaban (2011), öğrencilerin sınıf düzeyi arttığında velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyinin azaldığı, Çayak ve Ergi (2015), öğretmen-veli işbirliğinin, öğretmen, yönetici ve velilerin, istenmeyen öğrenci

davranışlarını önleme süreçlerinde etkili olduğu, Cömert ve Güleç (2004) okul-aile işbirliğinin, öğretmenler açısından programı kolaylıkla uygulama ve amaçlara ulaşma, sorumlulukları paylaşma gibi sıralanabilecek faydaları olduğunu ifade etmişlerdir.

Özetle, okul-aile işbirliği; öğretmenlerin öğrencinin ailedeki durumu, velilerin ise okuldaki durumu hakkında bilgi sahibi olmalarına imkan tanımaktadır (Aral ve diğ., 2000). Vural (2005, s. 156-158) çalışmasında benzer biçimde öğrencilerin karşılaştığı problemlerin çözümlenmesinde ve öğrenci başarısı için okul-aile işbirliğinin gerekli olduğunu ve etkin biçimde gerçekleştirilmesinin önemini belirtmiştir. Bu bağlamda Çelenk (2003, s.33), okul-aile işbirliği kapsamında, öğrencilerin okul başarıları konusunda öneriler sunmuş, etkin bir okul-veli işbirliğini kurmak için, okul-veli görüşme ve toplantılarının yıllık, aylık ve haftalık periyotlarda programlara bağlı olarak yapılmasını önermiştir.

Araştırma sonuçları ayrıca sınıf öğretmenlerinin, veli toplantılarının öğretmenler için, veli ile iletişim ve işbirliği konusunda önemli katkılar sağladığı; veliler için, öğrencilerin okul durumlarını izlemeleri, onlarla etkili iletişim kurabilmeleri, diğer velilerle iletişim kurmaları, çocuklarını daha iyi tanımaları ve öğretmenlerle işbirliği sağlamaları gibi açılardan katkılar sağladığı yönünde görüşe sahip olduklarını göstermiştir. Durmuş (2016), tarafından yapılan benzer bir çalışmada da, ortaöğretim öğretmenlerinin velilerin eğitim sürecine katılımının öğrenci başarısını genel olarak olumlu yönde etkilediği, katılmamalarının ise olumsuz yönde etkilediği yönünde görüş belirtmiştir. Gökgöz (2014), okul başarılarında velilerin bilinçli olarak eğitim-öğretim süreçlerine dahil olmasının önemini vurgularken, Yıldız (2016) öğrenci ailelerinin, okullarda gerçekleştirilen çeşitli faaliyetler ve programlar içerisinde en çok, veli toplantılarına katılım gösterdiklerine dikkat çekmiştir. Aslanargun ve Özakça (2015) velilerin okula gelme amaçları içinde çocuklarının okuldaki yaşantıları ve başarıları hakkında genel bilgi edinme olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, veli toplantıları genelinde daha başka araştırmaların (örnek: Şahtaban, 2010) da konuya farklı açılardan incelediği görülmektedir. Örneğin, Durmuş'un (2016), öğretmen görüşlerine dayalı araştırmasında, ailenin eğitime katılımının önemli olduğu, bazı ailelerin bu konuya yönelik ilgilerinin az olurken, bazılarının tam tersi bir şekilde aşırı ilgili olduğu, ailelerin eğitim-kültür düzeylerinin ve ekonomik durumlarının da eğitim süreçlerine katılımlarında etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada, Yiğit ve Bayrakdar (2006, s. 109), veli toplantıları konusunda velilerin okulda uygulanan eğitim programları hakkında bilgilendirilmeleri; toplantılara az katılım olması durumunda bunun gerekçelerinin araştırılması ve etkin veli katılımının sağlanma yönelik gerekli süreçlerin gerçekleştirilmesi hususlarında önerilerde bulunmuşlardır.

Bu çalışmada yukarıda örnekleri verilen araştırmalar ve ulaştıkları bulgulara benzer bazı sonuçlara ulaşıldığı söylenebilir. Bu çalışmanın bulgularına dayanan temel sonuçlar Şekil 2'de özetlenmiştir:

Şekil 2. Araştırmada ulaşılan temel sonuçlar

Araştırmada ulaşılan temel sonuçlar kapsamında araştırmacılar, öğretmen ve okul yöneticileri ve program geliştirmeciler için bazı öneriler geliştirilmiştir. Mevcut araştırma nitel yaklaşımlardan fenomenoloji deseni tasarılmış bir çalışmadır. Veli toplantılarına yönelik yapılacak yeni araştırmalarda nicel araştırma yöntemlerinden de yararlanılabilir. Bu çalışmada veli toplantıları konusunda öğretmen görüşleri incelenmiştir, bu konuda

tasarlanacak çalışmalarda öğrenci, veli, okul yöneticileri gibi diğer yararlanıcıların da görüşleri de betimlenebilir. Bunlara ek olarak, bu çalışma sınıf öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde sınırlandırılmıştır, yeni yapılacak araştırmalarda veli toplantıları konusu çeşitli yönleri ile farklı kademelerden öğretmen görüşleri alınarak detaylı bir biçimde incelenebilir. Bu araştırma ve bu konu kapsamında yapılan diğer araştırma sonuçları dikkate alınarak, okullarda veli toplantıları için bir eğitim programı tasarlanabilir. Etkili veli toplantıları için tasarlanacak eğitim programı için çeşitli disiplin alanlarında uzman görüşlerinden ve katkılarından yararlanılabilir.

Kaynaklar

- Akturan, U. ve Esen, A. (2008). Fenomenoloji. T. Baş ve U. Akturan (Ed.) içinde, *Nitel Araştırma Yöntemleri* (ss. 83-98). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Alicıgüzel, İ. (1999). *Okulda eğitim ve öğretim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş. ve Çimen, S. (2000). *Çocuk gelişimi*. İstanbul: Ya-Pa.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 8-95.
- Aslanargun, E. ve Özakça, B. (2015). Akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin başarı düzeylerine ailelerinin katkıda bulunma biçimleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 9-22.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: öğretmen ve veli görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul- aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 43-64.
- Coşkun, S. (2010). *İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çayak, S. ve Ergi, D. (2015). Öğretmen-veli iş birliği ile ilköğretim öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 6 (11), 59- 77. dergipark.gov.tr/download/articlefile/210402 sayfasından erişilmiştir.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim Online*, 2(2), 28-34. ilkogretimonline.org.tr/index.php/io/article/view/2046/1882 sayfasından erişilmiştir.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen- aile- çocuk ve kurum. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(1), 131-145.
- Durmuş, E. (2016). *Ortaöğretim kurumlarında öğretmenlerin aile katılımıyla ilgili görüşlerinin incelenmesi: İstanbul Sultanbeyli örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Fidan, N.ve Erden, M. (1993). *Eğitime giriş*. Ankara: Meteksan.
- Genç, S.Z. (2005). İlköğretim I. kademedeki okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,3(2), 227-243.
- Gül, E. (2007). *Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İş birliği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gökgöz, A. (2014). *İlköğretim kalitesini arttırmada okul-aile iş birliği ve okul sosyal hizmeti*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Islam, A. (2019). Parent-teacher meeting sand student out comes: Evidence from a developing country. *European Economic Review*,111, 273-304.
- Kanbur, Y. (2009). *“İlköğretimde veli-okul iş birliğinin geliştirilmesinde yönetici rolleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaukab, S. R. (2016). The impact of parent/family involvement on student learning out comes. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 4, 72-81.
- Kılıç, M. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları hakkında eğitim müfettişleri, ilköğretim okul yöneticilerinin görüşleri (Bolu ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kiş, Y. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin veli ve çevre ile olan iş birliğine ilişkin veli algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Koç Akran, S. ve Kocaman, İ. (2018) Öğretmenlerin ve velilerin okul öncesi eğitim kurumlarındaki veli toplantılarına ilişkin algıları, *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4 (2), 97-110.
- MEB. (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*. www.resmigazete.gov.tr/Eskiler/2014/07/20140726-4.htm. Sayfasından erişilmiştir.

- Oğuz, O. (2008). *Öğretmen aile iş birliğinin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1997). *Okulöncesi eğitimi*. İstanbul: M.E.B.
- Ok, S. (2016). *Okul öncesi eğitimde anne babaların ve öğretmenlerin okul aile iş birliği hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Orman, M. (2012). *Velilerin sosyo-ekonomik durumu, sınıf veli toplantılarına katılımı ve öğrencilerin başarısı*. Yüksek lisans tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özgan, Ö. & Aydın, Z. (2010, Mayıs). *Okul-aile iş birliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Elazığ.
- Sarıtaş, M. (2004). Öğretmen-veli görüşmelerinin yönetimi.
- M. Şişman, ve S. Turan (Eds.), *Sınıf Yönetimi*, (s.218). Ankara: Pegem.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı*. Ankara: Pegem A.
- Şaban, C. (2011). *İlköğretim okullarında velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahtaban, H. (2010). *İlköğretim okulu 1. kademe öğrenci velilerinin okul ve çocuklarına ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Taymaz, H. (2001). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem A.
- Vural, B. (2005). *Öğrenci başarısı için okul-aile birliği*. İstanbul: Hayat
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, B. (2016). *İlkokul öğrencilerinin akademik başarılarının arttırılmasında öğretmen, okul idaresi ve öğrenci veli durumunun incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Yiğit, B. ve Bayraktar, M. (2006). *Okul çevre ilişkileri*. Ankara: Pegem.